Ekoton

říjen 2026

Newsletter EVVO pro Královéhradecký kraj

Milé čtenářky, milí čtenáři,

podzimní číslo Ekotonu přináší další porci inspirace ze světa environmentálního vzdělávání. Tentokrát se společně podíváme například na zajímavý monitoring kup lesních mravenců, představíme si oceněné osobnosti a organizace v oblasti environmentálního vzdělávání a ohlédneme se za vybranými vzdělávacími aktivitami uplynulých měsíců.

Nechybí ani příklady dobré praxe ze škol, novinky od našich partnerských organizací a pozvánky na připravované akce.

Přejeme vám inspirativní podzim a příjemné čtení!

V tomto čísle najdete

Ceny za EVVO
Kdo získal letos cenu za přínos k rozvoji environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty?

Kapradí a Kapradíčko
Ohlédnutí za letošními krajskými konferencemi ekologické výchovy.

Aktivní občanství
MonitAnt – projekt, kde vás místo mravenčí práce čeká velká mravenčí zábava.

Inspirace ze středisek a škol
- S DOFE uklízíme Česko / DM VOŠZ a SZŠ, Hradec Králové
- Od první třídy až po devátou: s přírodou krok za krokem / JARO Jaroměř
- Tábor plný objevů / SEVER Horní Maršov
- Příroda jako učitelka / SEVER Horní Maršov

Pozvánky
- MZU pro širokou veřejnost
- Biomimikry ve výuce
- Specializační studium pro školní koordinátory

Kalendář akcí
Přehled exkurzí, seminářů, přednášek a dalších akcí organizací působících v oblasti EVVO v Královéhradeckém kraji.

Ceny za EVVO

Ceny za přínos pro ekologickou výchovu v Královéhradeckém kraji za rok 2026 byly uděleny v rámci Kapradí a na základě nominací o nich rozhodl poradní sbor pro ekologickou výchovu při Královéhradeckém kraji.

Finanční dar a pamětní diplomy obdrželi:

Milan Hojný – za dlouholeté působení v ekocentru A Rocha–Křesťané v ochraně přírody, o.p.s., kde propojuje praktickou péči o areál a šetrné využívání zdrojů s environmentálním vzděláváním a osvětou. Podílí se na výukových programech, dětských dílnách, dobrovolnických akcích a dalších aktivitách, při nichž předává dětem, mládeži i dospělým zkušenosti a inspiraci k praktickému udržitelnému způsobu života.

Mateřská škola Na Daliborce Hořice – za dlouhodobé a systematické začleňování environmentálního vzdělávání do života mateřské školy. Škola se výrazně zaměřuje na ekologická a environmentální témata a vytváří dětem příležitosti k přímému kontaktu s přírodou, díky němuž si budují vztah k přírodnímu prostředí a učí se o něj pečovat.

Ornitologická stanice Orlické Záhoří – za dlouholeté propojování ochrany přírody s environmentálním vzděláváním a osvětou veřejnosti. Prostřednictvím kurzů praktické ornitologie, ptačích kempů pro děti a dalších vzdělávacích aktivit přibližuje účastníkům svět ptáků, jejich výzkum a ochranu a svým působením přesahuje hranice Královéhradeckého kraje.

Jakub Opršal, SEVER Horní Maršov

Kapradí 2026

V pátek 2. října proběhl v Dobrém u Dobrušky již 27. ročník krajské konference KAPRADÍ. Každoročně jde o největší akci ekologické výchovy v našem kraji. Letos zde byly opět uděleny ceny za přínos EVVO. Akce se zúčastnilo kolem 80 účastníků z řad učitelů, vzdělavatelů i zástupců veřejné správy.

Letošním tématem konference byla Odolnost (z) přírody: Jak ji pěstovat v sobě, komunitě i krajině. Setkání zahájili ředitelé pořádajících organizací RNDr. Jiří Kulich ze Střediska ekologické výchovy SEVER a Mgr. Pavel Světlík z křesťanské organizace zaměřené na ochranu životního prostředí A Rocha, kteří připomněli potřebu odolnosti v dnešní době a způsoby, jak ji pěstovat v sobě, komunitě i krajině.
Hlavním příspěvkem na plénu byla přednáška RNDr. Jany Dlouhé, Ph.D. z Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy, která společně s Ing. Eliškou Hájkovou ze Střediska ekologické výchovy SEVER ukázala přínos kolektivního učení jako cesty k odolnosti. Příkladem jim byl program Škola pro udržitelný život, v jehož rámci zdůrazňovaly klíčovou roli místa, vztahů a participace. Účastníci se dále v praktických dílnách zabývali například odolností lesů a krajiny vůči klimatické změně, obnovou přírody a podporou biodiverzity, psychickou odolností a čerpáním energie z přírody, badatelskou výukou, principy lesní moudrosti nebo rolí školy při vytváření odolné komunity.
Pořadatelem akce bylo Středisko ekologické výchovy SEVER Horní Maršov, o.p.s. ve spolupráci s A Rocha-Křesťané v ochraně přírody, o.p.s. za podpory Královéhradeckého kraje.

Hana Kulichová, SEVER Horní Maršov

Kapradíčko 2026

Ve středu 7. října 2026 se v Hradci Králové sešli učitelé MŠ a další pedagogové na krajské konferenci KAPRADÍČKO.

Ústředním tématem byla Voda a diskutovaly se otázky: Jak je na tom s vodou česká krajina? Jak mohou děti ovlivnit hospodaření s vodou ve vlastní školce? Jak dětem ukázat, že voda souvisí se vším živým? Jak vodu využít k psychohygieně dětí i své vlastní?
Nejen na to si účastníci odpověděli a vzájemně se podpořili v tom, že environmentální výchova má smysl. Slovy pořadatele ze Střediska ekologické výchovy SEVER Hradec Králové *“Prožili jsme den plný inspirace, smíchu a nových poznatků. Těšíme se zase za rok.”*

redakce

Aktivní občanství

Místo mravenčí práce velká mravenčí zábava!

MonitAnt – velký projekt, který monitoruje hnízda (kopy) lesních mravenců po celé ČR a dokonce i v Evropě, vyzývá občany z řad široké veřejnosti k tomu, ať se zapojí a tím pomůžou českým vědcům a hlavně českým mravencům.

Pokud někdo najde kopu lesních mravenců a zadá data do databáze (přes odkaz nebo QR kód níže), poskytne tak týmu českých odborníků na mravence informace, které budou využity pro analýzu stavu populace lesních mravenců v Evropě a pro jejich účinnou ochranu.
Pro děti jsme k hledání kop připravili i soutěž. Soutěžit mohou jak jednotlivci, tak celé kolektivy. Zvolíte si nick, pod kterým budete údaje zadávat, ten nám pošlete na email: mravenci@bc.cas.cz a můžete vyhrát obřího 3D mravence Attu nebo formikárium (kolektiv).
Soutěž probíhá do 1. 12. 2026.

Databáze MonitAnt ZDE
Formulář i další informace najdete také na www.monitant.de, Facebooku nebo Instagramu.

Irena Vacková, Biologické centrum AV ČR, České Budějovice

Inspirace ze středisek a škol

S DOFE uklízíme Česko

Žáci z domova mládeže hradecké zdrávky, kteří jsou zapojení do DOFE, Mezinárodní ceny vévody z Edinburgu, se zúčastnili podzimní akce Ukliďme Česko.

Letošní projekt nesl název DOFE – Uklízíme Střelák s komunitní zahradou. Jak již název napovídá, spojili jsme se s Komunitní zahradou Střelák a pomohli uklidit krásný kus parku v srdci Hradce Králové. Úžasné místo pro relaxaci a odpočinek si někteří pletou se smetištěm. Téměř 20 párů rukou vysbíralo velké množství cigaretových nedopalků, plechovek od nápojů, různých sáčků a obalů, pozůstatků oblečení, rozmáčených kartonových krabic, sklenic, našla se i injekční stříkačka atd. Doufáme, že pořádek v parku vydrží, co nejdéle.
A že nevíte, co je DOFE? Celosvětový program osobního rozvoje pro mladé lidi ve věku 13–24 let, který ve třech úrovních (bronzová, stříbrná a zlatá) a třech oblastech (pohyb, dovednost a dobrovolnictví) pomáhá posilovat silné stránky mladých lidí. Po absolvování společné expedice získají účastníci mezinárodně uznávaný certifikát. Je skvělé, že mladí lidé věnují pozornost a energii i úklidovým akcím a mají zájem o zlepšování svého okolí. Díky.

Mgr. Hana Kujalová, vedoucí vychovatelka DM VOŠZ a SZŠ, HK

Od první třídy až po devátou: s přírodou krok za krokem

Tam, kde končí učebnice, začínáme my. Jak v dětech postupně budovat vztah k přírodě a zároveň jim ukázat, že každý z nás může ovlivnit, jak bude naše okolí vypadat? Akční ochranářská skupina JARO Jaroměř přijíždí se svými interaktivními programy přímo do škol.

Na prvním stupni děti poznávají živočichy opravdu zblízka – mohou se setkat např. s ježkem, hadem, netopýrem nebo želvou. Už od první třídy společně objevujeme, **co zvířata ke svému životu potřebují, co jim škodí a jak jim můžeme pomáhat**. **Přímý kontakt** dětem pomáhá živočichy lépe poznat, překonávat obavy a nabízí zkušenost, která může přispět k bližšímu vztahu k přírodě.
Na druhém stupni **přidáváme širší souvislosti,** i zde se děti setkávají s živými zvířaty, ale více se věnujeme tomu, **co živočichy a jejich prostředí ohrožuje, jak do přírody zasahuje člověk a co můžeme dělat pro její ochranu a obnovu**.
Témata programů navazují na oblasti environmentální výchovy a ochrany přírody obsažené v RVP ZV**.** Škola si může vybrat program podle toho, čemu se právě ve výuce věnuje, nebo programy zařazovat postupně od 1. do 9. třídy.
Začít lze v kterémkoliv ročníku. Naším cílem je, aby děti postupně získávaly nejen znalosti o přírodě, ale především chápaly souvislosti mezi člověkem, živočichy a krajinou, poznávaly, co přírodě prospívá, co jí škodí a jak o ni mohou samy pečovat.

Informace o programech najdete na našich webových stránkách jarojaromer.cz

Michaela Koblasová, JARO Jaroměř

Tábor plný objevů

10 dnů, 28 dětí, spousta nových dovedností a vědomostí o přírodě. Žádné mobily a místo nich kamarádi. Takový byl letošní tábor na SEVERu v Horním Maršově.

Kdybyste se koncem července vyskytovali v Horním Maršově, možná byste potkali partu teenagerů, jak pobíhají s hlukoměrem a měří úroveň hluku na různých místech. Mohli byste zaznamenat mladé průzkumníky s určovacím klíčem a fotoaparátem, jak se snaží zjistit druhy rostlin na louce. Nebo kdybyste tady bydleli, by u vás doma někdo zazvonil a ptal se, jestli máte psa a jaká je to rasa. To všechno mohli být účastníci letního tábora Krkonošské dobrodružství.
Během tábora jsme se pustili do bádání v přírodě – s ornitologem jsme kroužkovali ptáky, v řece zjišťovali, jestli tu může žít vydra, zapojili se do sčítací akce Motýlí půlhodinka a vše o Krkonoších jsme se dozvěděli (nebo si zopakovali) v krkonošském muzeu ve Vrchlabí. Vrcholem tábora byl nejprve třídenní puťák se spaním pod širákem a nesením všech věcí na zádech a finálním zakončením bylo právě samostatné bádání jednotlivých skupin v tématech, která si děti samy vybraly.
Dozvěděli jsme se například, že z cca 60 dotázaných lidí jich 60 % má psa a nejčastějším důvodem je domácí mazlíček a nejvíc je tu německých ovčáků a voříšků. Jiná skupina zjistila, že největší rostlinná biodiverzita je na louce a nejmenší je ve smrkovém lese. Přitom jsme objevili i zajímavý druh orchideje hlístník hnízdák. Kdybyste hledali klidné místo bez hluku, najdete ho podle našich výzkumů někde dál od centra. Pozorovatelé na louce zase zjistili, že na 1 m² je možné najít 24 živočichů. Jedna skupina si dala tu práci a prozkoumala celý ostrůvek uprostřed řeky Úpy, aby zjistila, že je tu celkem 38 druhů rostlin a z toho jsou 3 druhy invazní.

Těší nás, že tento tábor již několik let podporuje dotací Královéhradecký kraj a můžeme tak držet jeho cenu na přijatelné úrovni.

Milada Dobiášová, SEVER Horní Maršov

Příroda jako učitelka

Od 25. do 30. července hostila organizace SEVER Horní Maršov na DOTEKu mezinárodní Letní akademii biomimikry, která se uskutečnila v rámci projektu BEST Erasmus+. Do Maršova přijelo 29 učitelů a vzdělavatelů z Turecka, Maďarska, Nizozemska, Slovenska a České republiky.

Akademie propojila lidi, kteří se věnují vzdělávání v různých zemích a prostředích. Společně jsme strávili šest dní hledáním nových cest, jak využívat přírodu jako zdroj inspirace, nejen ve výuce.
O program se staralo 10 lektorů z různých částí světa. Mezi nimi byli například americký expert na biomimikry Sam Stiers, vysokoškolská pedagožka z Turecka Melodi Acar nebo Saskia van den Muijsenberg a Yuma Soares Langenbach z Nizozemska, které pomáhají firmám hledat inovativní řešení inspirovaná přírodou a mnoho dalších, včetně lektorů SEVERu. Každý z nich přinesl trochu jiný pohled na biomimikry, vzdělávání i na to, jak se učit od přírody.
A právě o tom biomimikry jsou. Slovo možná zní složitě, princip je ale překvapivě jednoduchý: příroda řeší své problémy už 3,8 miliardy let. Biomimikry hledají inspiraci a řešení našich současných výzev v tom, jak si s podobnými výzvami poradila příroda.
Pro pedagogy jsou biomimikry zajímavé také jako nástroj environmentální výchovy. Pomáhají měnit způsob, jakým se na přírodu díváme – z něčeho, co pouze pozorujeme nebo chráníme, na zdroj inspirace a nápadů. Tento přístup může dětem i dospělým pomoci lépe porozumět fungování přírodních systémů a zároveň hledat udržitelnější způsoby řešení problémů, kterým čelíme.
“Příroda je chytrá, krásná a vynalézavá.” - Sam Stier
Letní akademie biomimikry vznikla v rámci projektu BEST Erasmus+, který má za cíl obohatit školní kurikulum prostřednictvím přírodou inspirovaného přístupu ke vzdělávání v oblasti udržitelnosti – biomimikry. Cílem tohoto programu je seznámit učitele s novým konceptem, a především nabídnout praktickou podporu pro výuku – prostřednictvím výukových aktivit inspirovaných biomimikry, které jsou propojené s kurikulem, snadno využitelné ve výuce a sdílené mezi pedagogy.
I tento rok nabízíme nabízíme sérii školení v oblasti biomimiker pro vzdělavatele zdarma. Pokud máte o téma zájem a chtěli byste se dozvědět více, neváhejte nás kontaktovat.

Více o tématu se dozvíte na stránkách biolearn.eu

Zdeňka Netolická, SEVER Horní Maršov

Erasmus+

Pozvánky

MÍSTNĚ ZAKOTVENÉ UČENÍ pro širokou veřejnost

Muzea, knihovny, divadla nebo komunitní centra jsou místa, kam se rádi vracíme, důvěřujeme jim, a která formují náš vztah k místu. Zároveň mají velký potenciál stát se hybateli místního dění: propojovat komunitu, posilovat její zapojení a rozvíjet místně zakotvené učení (MZU).

Právě na to se zaměřuje mezinárodní projekt Place-Based Learning: A Path Through Sustainable Communities, v jehož rámci výše zmíněným institucím nabízíme **seminář zaměřený na MZU**.
Seminář pomáhá porozumět principům MZU a přenést je do praxe. Nezaměřuje se jen na teorii, ale především na podporu při tvorbě smysluplných programů. Cílem je rozvíjet nové i dosavadní aktivity tak, aby dlouhodobě prohlubovaly vztah organizace k místní komunitě i samotnému místu.

Znáte organizaci, která by se chtěla zapojit? Pozvěte ji na náš kurz!

Více informací ZDE.

Spolufinancováno Evropskou unií

BIOMIMIKRY VE VÝUCE inspirace přírodou

Zveme vás na druhý ročník cyklu **bezplatných seminářů** pro učitele a další vzdělavatele dětí a mládeže.
Cyklus má 2 úrovně:
Úroveň 1: Úvod do biomimikry, včetně praktických ukázek do výuky, jednodenní prezenční seminář.
Úroveň 2: Navazující komplexní školení, jak zařadit aktivity biomimikry do vaší výuky (20 hodin online, prezenční a asynchronní výuky). Je na vás, zda budete chtít pokračovat na úroveň 2.

Termín úrovně 1 (Úvod do biomimikry):
11. 11. 2026 od 9:30 do 16:00 hodin
Místo konání: ZŠ a Montessori MŠ Prachatice

Pro více informací a případné dotazy vyplňte přihlašovací formulář.

Seminář je hrazen z projektu Erasmus+ BEST – Biomimicry Experts for Sustainability Teaching.

Erasmus+

OTVÍRÁME NOVÝ ROČNÍK SPECIALIZAČNÍHO STUDIA pro školní koordinátory environmentální výchovy

termín: leden 2027 – leden 2028

- Akreditovaný kurz

Studium je akreditováno pro výkon specializované činnosti v oblasti environmentální výchovy dle §9 vyhlášky č. 317/2005 Sb.

- Prezenční výuka

250 vyučovacích hodin plných nových poznatků a praktických dovedností v oblasti ekologické výchovy. Během studia se setkáte s kolegy, se kterými sdílíte osvědčené postupy, rozvíjíte manažerské dovednosti koordinátora a získáte přístup k rozličným materiálům a zdrojům.

- Praktický přístup

Důraz klademe na praktické využití nabytých znalostí a dovedností prostřednictvím terénních programů, exkurzí a setkání s odborníky a aktivními koordinátory EVVO.

- Odborný garant

Studium je zajištěno středisky ekologické výchovy SEVER Horní Maršov, SEV DIVIZNA Liberec, PALETA Oucmanice a Ekocentrum HUSLÍK.

Veškeré informace ke studiu najdete ZDE. **Přihlášky do 30.11.** vyplňujte ZDE.

Kalendář akcí

A Rocha-Křesťané v ochraně přírody, o.p.s.

23. října 2026, od 18 hodin
PŘEDNÁŠKA FILIPÍNY ANEB CO JSEM TAM JAKO ČECH POZNAL A POCHOPIL

Vyprávění Petra Pokorného vás přenese až na daleké Filipíny, kde se Petr Pokorný účastnil Fóra celosvětové rodiny A Rocha, což je vždycky místo mnoha zajímavých setkání a inspirativních přednášek a workshopů.
Místo konání: Ekocentrum Krupárna A Rocha, Dobré 85
Vstupné dobrovolné

Bližší informace o akcích na www.arocha.cz.

Správa KRNAP, oddělení environmentálního vzdělávání a výchovy Vrchlabí

25. října 2026, od 17 hodin
KAŠPÁREK A HASTRMAN

Vzácné historické loutkové divadlo jilemnického řezbáře Josefa Špidlena ze sbírek muzea KRNAP opět ožije! Pohádku podle předlohy Jaroslava Rudloffa na něm zahraje LS Rolnička při MKS Nová Paka.
Místo konání: KM Jilemnice
Vstupné dobrovolné

26. října 2026, od 16 hodin
VERNISÁŽ: KAREL HNÍK - KRKONOŠE

Retrospektivní výstava portrétisty našich hor. Vrchlabský autor zachytil věčnou krásu hor v typických polohách i v originálních kompozicích, vymykajících se jakékoli šabloně. Přiďte pobejt!
Místo konání: Výstavní síň Muzea Krkonoš, klášter Vrchlabí
Vstupné dobrovolné
Otevřeno od 27. října 2026 do 4. dubna 2027, denně mimo pondělí 9–17 hodin.

27. října 2026, od 16 hodin
VERNISÁŽ: KAREL HNÍK - KRKONOŠE

Jak voněla a chutnala historie Horních Štěpanic? To se dozvíte na přednášce a komentované prohlídce výstavy Řemeslo vonící bylinkami, kterou vás v rámci Dnů evropského dědictví provede Martin Witkowski.
Místo konání: KM Jilemnice
Vstupné: 50 Kč / 30 Kč, rodinné 100 Kč

Bližší informace o akcích na www.krnap.cz.

SEVER Horní Maršov, o.p.s.

21. listopadu 2026, 14:00-17:00
NALADĚNÍ NA ADVENT

Komunitní setkání s tvořivými dílnami, kde si vyrobíte slaměné ozdoby, jednoduché deskové hry, dárečky z látek. Čeká vás také venkovní stezka a něco dobrého na zub. Přijďte pobejt!
Místo konání: DOTEK, Horská 175, Horní Maršov

27. listopadu 2026
ZKUŠEBNÍ TERMÍN PRO PRACOVNÍKY ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVY

Zájemci o vykonání této zkoušky, přihlaste se nejpozději do 1. listopadu 2026.
FORMULÁŘ ZÁVAZNÉ PŘIHLÁŠKY vč. souhlasu se zpracováním osobních údajů

27. listopadu 2026, 9:30-14:00
ZŠ ÚPRKOVA JAKO INSPIRACE PRO UDRŽITELNOU ŠKOLU

Setkání na ZŠ Úprkova představí školu, která dlouhodobě rozvíjí principy udržitelnosti v každodenním životě školy.

Bližší informace o akcích na sever.ekologickavychova.cz

Muzeum přírody Český ráj z. s.

28. listopadu 2026
ADVENTNÍ DÍLNA

Tradiční adventní dílna, kde si budete moci vyrobit vlastní adventní dekorace.

Bližší informace o akcích na www.mpcr.cz.

Vaše **příspěvky** do dalšího čísla Newsletteru Ekoton zasílejte **do 15. 11. 2026** na: jakub.oprsal@ekologickavychova.cz